

Bobrowniki, krótko przed 23 kwietnia [1415-1418]¹

Starosta dobrzyński Wojciech Malski informuje wielkiego mistrza zakonu krzyżackiego Michała [Küchmeistera], że gdy otrzymał od niego odpowiedź na swój list, to zrozumiał, że pewni ludzie nierzetelnie przedstawiają adresatowi działania starosty i opowiadają o jego strażnikach dróg, jakoby zatrzymywali niesłusznie [towary przewożone przez poddanych pruskich]. Tymczasem adresat winien wiedzieć, że nie zajęli oni ludziom wielkiego mistrza za wiedzą wystawcy nic innego, jak tylko dwa wozy ze zbożem. Uczynili to w jego ziemiach zgodnie z jego pisemnymi poleceniami, tak jak król [Władysław Jagiełło] uzgodnił to ze stroną krzyżacką. Starosta informuje również, że chcąc upomnieć komtura brodnickiego napisał do niego list o treści: „Drogi sąsiedzie! Tak jak moi [ludzie] słusznie zabrali [towary], tak ja chcę wam [je] [od]dać za poręką lub na podstawie waszego listu, chyba że [nie] napiszecie do mnie”. Komtur jednak wzgardził tą propozycją i nie chciał ani poręczyć, ani nawet odpisać, bo jego intencją zawsze było bezprawne zatrzymywanie ludzi króla [polskiego] i łupienie ich. Wobec tego wystawca, choć komtur zabrał jego biednych ludzi i ich dobra do [swojego] miasta [tj. Brodnicy], nie chcąc naruszać porozumienia Zakonu z Koroną, posłał do komtura, domagając się, aby wydał ludzi króla i ich dobra za poręką starosty, jednak ten tylko ograbił wysłanego z listem gońca z dwóch koni. Gdyby starosta chciał postąpić tak jak komtur, zatrzymałby również kogoś na ziemiach koronnych, jednak woli dotrzymać porozumień między stronami. Z tego powodu wystawca prosi wielkiego mistrza, aby polecił komturowi zwrócić to, co bezprawnie zabrał, a jeśli ten nie będzie w stanie tego uczynić, wtedy nadawcy przyjdzie poinformować króla o złamaniu rozejmu. Starosta chciał też napisać do sąsiadujących z nim komturów, że jeśli bezprawnie zarekwirował coś komuś z ich ludzi, to skrzywdzony ma przybyć do niego, a wtedy starosta dokona zwrotu po przeprowadzeniu stosownego procesu, tak aby strona krzyżacka nie miała powodów do odwetu. Nadawca prosi zatem wielkiego mistrza o łaskawą odpowiedź, czy [jego podwładni] są w stanie zwrócić ludziom starosty to, co zostało im niesprawiedliwie zabrane.

Oryg.: GSPK, XX. HA, OBA, nr 28999, pap., lac., wym. 300 × 253–218 mm (od dolnej krawędzi na 2/3 długości arkusza oderwany pas papieru), plamy po zalaniu, in dorso zamykająca list pieczęć wystawcy w zielonym wosku (wosk przez papier, śr. odcisku pieczęci ok. 25 mm, w dolnej części odcisku widoczny herb Nałęcz zapewne zwieńczony zatartymi już labrami, legenda w otoku nieczytelna), kustodia i papierowy pasek zabezpieczający pieczęć na miejscu, nowożytna notatka archiwalna o treści listu w języku lac.

Reg.: RHD 1/1, nr 28999 (bez daty rocznej).

Uw.: List z licznymi poprawkami, zredagowany często w sposób niejasny.

Adres [in dorso]: ^aVenerabili ac magnifico domino Michaeli, | magistro generali legis [s] Prutorum Ordinis | Sancte Marie², domino michi graciosimo dandum.

^bVenerabilis ac magnifice domine! Quemadmodum magnifice(n)cia vestra rescriptum michi dederit littere mee³, | tunc ego hinc intellexi^c, quod coram vobis non dicunt, sic ut ego eis iustificacionem porigo et coram vestra | magnificencia dicunt super meos aretatores (viarum), ut ipsi retinerent, quod non esset iustum et pro hiis ipsos | amonent. |n| Et hoc vestra magnificencia scire dignetur, quod ipsi nichil aliud retinuerunt meo scitu, nisi duos currus cum frumentis, vestris hominibus, hos retinuerunt in terra nostra iuxta litteras nostras, ut habet noster dominus rex cum vestra lege et vobiscum. Tunc ego volens, propter meliorem iusticiam, non festinans in aliquo et neque illa consumens, ammonui ipsum (comendatorem Brodnicensem)⁴ littera mea, dicens: „Dilecte vicine! Sicut hoc mei iuste receperunt, sic semper volo vobis dare ad fideiussoriam caucionem aut ad unam vestram litteram, nisi scribatis ad me”. Tunc ipse isto

toto sprevit et noluit fideiuberi pro isto neque scribere, volens semper suam voluntatem facere cum regno, ut forte de isto intencionem habuit, ut homines regis vellet retinere, statuendo minus iuste et statuit et recepit predictos homines, alios misit [al] et recepta aliqua ipsorum adhuc habet. Tunc ego, magnifice domine, licet ipse meos pauperes homines cum eorum bonis in civitate recepit, tunc ego nolens legem vestram cum regno^d commovere, destinavi ad ipsum, postulans, ut ipse ad fideiussoriam caucionem mei domini regis homines daret cum eorum bonis, tunc ipse cum hoc meum nunccium, qui ad ipsum cum littera a me equitavit, cum despoliavit, recepiens ei duos equos. Et si ego, sic ut ipse, facere vellem, invenirem eciam in terra nostra, [quod esset] \langle quod \rangle retineretur, sed facere nolo, volens litteras inter nos inviolatas tenere. Ideo dignetur vestra magnificencia demandare comendatori vestro, ut ea restituat, quod minus iuste recepit, alias si hoc fieri non possit, ut illa non restituantur, tunc [ego] forte me oportebit ea revelare domino meo regi, quod hec iniuria a vestra lege michi infertur in treugis pacis christianorum, nam ego tale[m] constanter intencionem habui, quod scripsi ad dominos comendatores, qui sunt mei vicini, dicens, ut michi hoc scriberent, si alicui ipsorum homini aliquid minus iuste recepi deberet, ut iste homo ad me destinaretur, cui receptum aliquid esset. Et tunc vellem huic homini restituere iuxte iusticie complementum et in nostro ulcisci, ut vestro iniuria nulla essent, ut postmodum non faceret alicui iniuriam. Et super hoc \langle peto \rangle responsum graciosum, si predictis nostris hominibus recepta possunt restitui, que sunt recepta inbenivolo foro. Datum in Bobrowniky⁵ feria quinta proxima ante festum sancti Adalberti martiris.

^aAlbertus Malsky capitaneus | Dobrinensis⁶.

^a Inicjal wysokości ok. 2 wersów.

^b Inicjal wysokości ok. 4 wersów.

^c W oryg. poprawiono z: intelleximus.

^d W oryg. poprawiono z: rognno.

¹ List bez daty rocznej, ta ustalona orientacyjnie na podstawie lat posiadania przez Wojciecha Malskiego starostwa dobrzyńskiego (zob. niżej, przyp. 5). Czwartek przed świętem św. Wojciecha w 1415 przypadał 18 kwietnia, w 1416 – 16, w 1417 – 22, a w 1418 – 21 dnia tego miesiąca.

² Michał Kūchmeister von Sternberg, wójt Nowej Marchii 1410, wielki marszałek 1411–1414, wielki mistrz 1414–1422, komtur gniewski 1422, zm. 1423 (W. Nöbel, Michael Kūchmeister. Hochmeister des Deutschen Ordens 1414–1422, Marburg 1969; Hochmeister, s. 119–121; Jähnig, s. 290, 292, 303, 318; Heckmann, s. 152, 210, 396, 405, 555).

³ Skądinąd nieznane, listu starosty brak w zespole OBA, a w zachowanych regestach listów Michała Kūchmeistera, sporządzonych na podstawie zaginionych ksiąg OF 8–10 (GSPK, XX. HA, Findbuch nr 66 [Regesten zu den Ordensfolianten 8, 9, 10, 11, 13, 14]) brak datowanej na kwiecień korespondencji z Malskim w latach 1415–1418.

⁴ W latach 1415–1418 komturami brodnickimi byli kolejno Johan Speth (1414–1415), Alf von Suwern (1415–1417) oraz Gottfried von Rodenberg (1417–1419), zob. Heckmann, s. 406.

⁵ Bobrowniki, wieś, dawniej miasto, gmina loco, powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie.

⁶ Wojciech Malski h. Nałęcz, podkomorzy łęczycki 1419–1430, kasztelan łęczycki 1430–1436, wojewoda łęczycki 1436–1453, wojewoda sieradzki 1454, ochmistrz dworu królowej Zofii Holszańskiej 1424–1436, starosta koniński 1413–1414, starosta dobrzyński 1414–1418, starosta bydgoski po 1425, a przed 1429, namiestnik króla w Wielkopolsce 1440–1447, starosta generalny Wielkopolski 1443–1447 (PSB 19, s. 383–385; UŁS, s. 46, 61, 87, 175; UKD, s. 216, 238; A. Gąsiorowski, Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie jagiellońskiej, Warszawa–Poznań 1981, s. 44, 77; A. Szymczakowa, A. Szymczakowa, Szlachta sieradzka w XV wieku. Magnifici et generosi, Łódź 1998, s. 332–345; B. Czwojdrak, Zofia Holszańska.

Studium o dworze i roli królowej w późnośredniowiecznej Polsce, Warszawa 2012, s. 218; K. G. Latocha, Wojciech Malski (ok. 1380–1454) – wojewoda łęczycki i sieradzki oraz namiestnik królewski na Wielkopolskę, Warszawa 2015).